

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaoston lausuntopyyntö

Kaakkois-Suomen TE-toimiston asiantuntijalausunto liittyen HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

Lausuntopyynnössä on pyydetty arvioimaan talousarvioesityksen lukuun 32.20 sisältyvien muutosten vaikutuksia paikallisella tasolla sekä sitä, millaisia kipupisteitä työllisyyden ja yrittäjyyden edistämisessä on vuonna 2024 ja lähivuosina.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto näkee erittäin kannatettavana sen, että työvoimaviranomaisten lakisääteistä palveluprosessia kevennetään. Tämänhetkisten tietojen perusteella kevenemistä olisi kuitenkin tapahtumassa vasta syksyllä 2024. Esitämme toiveen, että muutokset voisivat tulla voimaan viimeistään kesäkuun 2024 alussa. Kahden edellisen kesän kokemusten perusteella etenkin kesäaikana on käytännössä mahdotonta nykyisin henkilöresurssein toimia yksityiskohtaisesti säännellyn prosessin mukaisesti. Se on erittäin kuormittavaa TE-asiantuntijoille eikä myöskään tue tekemisen kohdentumista niiden asiakkaiden palveluun, jotka sitä erityisesti tarvitsisivat.

Työllisyyden noston tavoitteeseen liittyen ”Tavoitteen saavuttamiseksi hallitus tekee mm. seuraavia uudistuksia hallituskauden aikana: Hyvinvointialueet, kunnat ja Kela tullaan velvoittamaan paikalliseen yhteistyöhön, jotta asiakas saa tarpeelliset palvelut, tuet ja niihin liittyvät velvoitteet mahdollisuuksien mukaan samasta lähipalvelupisteestä.” Paikallisella tasolla palvelurakenteen naulaaminen kiinni lähipalvelupisteisiin ei vaikuta työllisyyden vahvistamisen tavoitteisiin nähden kovinkaan tarkoituksenmukaiselta. Mikäli toimintaa tulee rakentaa yhteisten seinien eikä alueella olevien työnhakkija- ja yritysasiakkaiden tarpeiden pohjalta, näemme, että pahimmassa tapauksessa paikallisten palvelujen saatavuus heikkenee, koska niukkenevaa rahoitusta kohdennetaan velvoitteen vuoksi toimipisteiden rahoitukseen asiakkaiden palvelun sijaan. Huomioiden digitaalisten ja kuvallisella etäyhteydellä tarjottavien palvelujen kehittyminen sekä alueiden erilaisuus niin väestörakenteen, työllisyysnäkökymien kuin maantieteenkin osalta, näemme, että lähipalvelupisteiden sijaan tulisi tarkastella ja tavoitella palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta siten, että keinot niiden toteuttamiseen voitaisiin määritellä alueiden sisäisessä yhteistyössä.

19.10.2023

Kaakkois-Suomen TE-toimisto kiinnittää huomiota siihen, että talousarvioesityksessä ei vaikuttaisi lainkaan huomioidun sitä, että tällä hetkellä työllisyyden kehityksessä on havaittavissa selkeitä merkkejä sen käänteestä heikompaan suuntaan. Tämän voisi olettaa vaikuttavan palvelujen piirissä olevien henkilöiden määrän nousuun huomioiden myös se, että yhteiskunnallisissa vaikuttavuustavoitteissa tavoitellaan edelleen työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon paranemista ja työttömyysjaksojen lyhene mistä. Momentilta 32.20.51 rahoitettavien palvelujen piirissä on arvioitu olevan vuonna 2024 saman verran henkilöitä kuin vuonna 2023 on arvioitu, jos tarkastellaan osallistujamääriä palveluittain. Yhteenlaskussa vaikuttaisi kuitenkin olevan huomattavaa virheellisyyttä, koska vuoden 2023 kokonaismäärä on esityksessä 30 950 ja vuoden 2024 39 950.

Vuodelle 2024 työllisyysmäärärahoissa on tapahtuva huomattava 41 000 000 euron pudotus. Paikallisella tasolla on jokseenkin vaikeaa nähdä, miten heikkenevässä työllisyystilanteessa voidaan saavuttaa edes nykyisen tasoista työllisyysvaikutusta, saati sitten parantaa sitä, jos käytettävissä olevissa työllisyysmäärärahoissa toteutuu noin suuri muutos. Toisaalta vaikka työllisyystilanne ei heikkenisikään nyt ennakoitavissa olevalla tavalla, tällä hetkellä työmarkkinoilla on kohtaanto-ongelmaa. Työnhakijoiden osaaminen ei vastaa työnantajien tarpeita, melko suuri joukko työnhakijoista on täsmätyökykyisiä tai pitkittynyt työttömyys on tuonut esiin vahvemman tuen tarvetta. Esityksessä yhdeksi työllisyyden vahvistamisen välineeksi nähdään yhteistyön tiivistäminen palveluntuottajien ja työnvälitysyriyten kanssa. Paikallisella tasolla tarkastellen yhteistyötä eri työllisyystoimijoiden, joihin luemme mukaan myös kolmannen sektorin, kanssa tehdään jo tälläkin hetkellä laajasti. Vaikka asiakkaan suostumuksella tiedonkulkua ja -saatavuutta voidaan vahvistaa, näemme, että jotta hyvä yhteistyö konkretisoituu puheista teoiksi, edellyttävät asiakaskunnan tarpeet ja kohtaanto-ongelma tiedonkulun lisäksi myös rahoitusta.

On hyvä, että kunnille kohdennetaan rahoitusta TE-palvelu-uudistuksen muutuskulujen kattamiseen. Myös TE-toimistoissa tehdään tällä hetkellä laajasti virkatyönä yhteistyötä kuntien kanssa muutoksen valmisteluun ja sen tukemiseen liittyen. Yhteistyöllä vahvistetaan kuntien osaamista, varmistetaan asiakaspalvelun jatkuvuutta ja sujuvaa siirtymää valtiolta kunnille sekä sitä, että kaikille syntymässä oleville alueille siirtyä osaavaa TE-asantuntijuutta henkilöstösiirtojen myötä. Mikäli tätä TE-toimistojen työpanosta ei kompensoida erillisellä rahoituksella, käytännössä muutoksen valmisteluun kohdentuva työpanos on pois muiden tämänhetkisten tehtävien hoidosta.

Työkanava Oy:n tavoitteet ovat tärkeitä ja on hyvä, että niiden toteuttamiseen kohdennetaan rahoitusta. Työkanava Oy:n toiminta eri alueiden osalta näyttäytyy paikallistasolla toistaiseksi varsin vähäiseltä ja näkymättömältä. Näemme, että tavoitteiden saavuttamiseksi olisi hyvä vahvistaa Työkanava Oy:n yhteistyötä eri alueiden kanssa ja tehdä toimia näkyvyyden lisäämiseksi siten, että se tukisi asiakkaiden ohjautumista Työkanava Oy:n palvelukseen.

19.10.2023

Kaakkois-Suomen alueelle syntymässä olevien kaikkien kolmen työllisyysalueen valmistelu on edennyt hyvin ja näemme, että alueemme kunnilla on hyvät edellytykset ottaa vastaan TE-palvelujen järjestämisvastuu. Edelleen kuitenkin tulevaisuuden työllisyyden ja yrittäjyyden edistämässä näemme haasteina ja mahdollisina kipupisteinä kyvyn riittävällä nopeudella vastata nopeisiin työmarkkinoiden muutoksiin; osaavan työvoiman alueellisen liikkumisen – kuntien intressit liikkuvuuden tukemiseen ovat erilaiset kuin valtion; ja sen toimiiko kannustava rahoitusmalli kaavavilulla tavalla työllisyyttä vahvistaen vai voiko se vahvistaa alueiden negatiivista kehitystä, jos alueille ei synny avoimille työmarkkinoille uusia työllistymismahdollisuuksia henkilöille, jotka tarvitsevat työnantajilta valmiuksia tukea henkilöitä ns. perusperehdytystä vahvemmin esimerkiksi täsmätyökykyisyyden, ammatillisen osaamisen puutteiden, puutteellisen kielitaidon tai jonkin muun syyn vuoksi.

Johtaja

Jari Saarinen

Palvelujohtaja

Tiia Piikki